

Σεμινάρια: “Πόλη και πολίτες:

Εμπειρίες, περιορισμοί και ευκαιρίες των συμμετοχικών διαδικασιών”

Σεμινάριο 2^ο: Τρίτη, 13 Οκτωβρίου 2020, 6μμ -8μμ

1. Συνελεύσεις πολιτών. Άρης Καλαντίδης
2. Εμπειρίες από μεθόδους συμμετοχής. Βίβιαν Δούμπα
3. Πεδίο_Αγορά: Έρευνα και δράση για τις συμμετοχικές διαδικασίες στο δημόσιο χώρο. Στεφανία Ξυδιά
4. Σύνταγμα 2.0: Εργαστήρια πολιτών για το σχεδιασμό ενός νέου Συντάγματος στην Ελλάδα. Μαίρη Καρατζά

ΕΡΩΤΗΣΗ: Στην Βαρβάκειο βρίσκεται κόσμος όχι από διαφορετικό κοινωνικό στρώμα αλλά από τα χαμηλά κυρίως ή έστω από στρώματα χωρίς 3-βάθμια εκπαίδευση. Δεν είναι άξιο περαιτέρω σχολιασμού γιατί το μόνο πρότζεκτ που δεν πέτυχε μέχρι τώρα απευθυνόταν σε τέτοιο κόσμο; δε θα έπρεπε να συγκεντρωθούν αντίστοιχες μελλοντικές ενέργειες σε μαζικές περιοχές με τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά - που πιθανώς θα είχαν μεγαλύτερο αντίκτυπο;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (από Στεφανία Ξυδιά): Η εμπλοκή των διαφορετικών κοινοτήτων που ζουν και εργάζονται στην περιοχή της Βαρβακείου αποτέλεσε μία πρόκληση την οποία αντιμετωπίσαμε με τακτικές δράσεις ενημέρωσης “πόρτα πόρτα”, με προσαρμογή των ωραρίων και των χώρων υλοποίησης των εργαστηρίων ώστε να διευκολύνουν τη συμμετοχή, αλλά και με και αξιοποίηση “πολλαπλασιαστών”, δηλ. ανθρώπων εντός της αγοράς ικανών να διαχύσουν την πληροφορία ακόμα και σε διαφορετικές γλώσσες. Η απλές μεθοδολογίες που χρησιμοποιήθηκαν επέτρεψαν σε άτομα διαφορετικού μορφωτικού επιπέδου με να συνεισφέρουν με ιδέες και προτάσεις. Αν και σε απόλυτα νούμερα η συμμετοχή στα εργαστήρια ήταν περιορισμένη, το μείγμα των συμμετεχόντων ήταν αντιπροσωπευτικό της κοινωνικής διαστρωμάτωσης που χαρακτηρίζει την περιοχή, και θεωρούμε την την πρωτόγνωρη εμπειρία δημοσίου διαλόγου μία από τις επιτυχίες του ΠΕΔΙΟ_ΑΓΟΡΑ. Η “μη επιτυχία” του εγχειρήματος ως προς την υλοποίηση κάποιου έργου επί της Πλατείας

Βαρβακείου (γιατί το πώς ορίζουμε την επιτυχία είναι πάντα σχετικό) συνδέεται με την έλλειψη πολιτικής βούλησης από πλευράς Δήμου Αθηναίων και όχι με την πολυπολιτισμική ταυτότητα της περιοχής. Όσο για μελλοντικές ενέργειες, πιθανώς σε περιοχές με ανώτερο μορφωτικό επίπεδο αντίστοιχα εγχειρήματα να αντιμετωπίσουν άλλου είδους παράγοντες που εμποδίζουν τη συμμετοχή, όπως ο φόβος, η ματαιότητα, η καχυποψία. Η φάση της ανάλυσης της υφιστάμενης κατάστασης και η χαρτογράφηση των εμπλεκομένων φορέων/κοινοτήτων στην αρχή κάθε εγχειρήματος συμμετοχικού σχεδιασμού είναι καταλυτικής σημασίας για την ανάπτυξη κατάλληλων ενεργειών επικοινωνίας με τα κοινά στόχευσης.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Τελικά που 'κόλλησε' το Project της Βαρβακείου? Πώς επηρεάζονται τέτοια έργα από πολιτικές/δημοτικές αρχές και πώς μπορούν οι οργανισμοί και οι φορείς να εξασφαλίσουν τελικά την βιωσιμότητα τέτοιων έργων;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (από Στεφανία Ξυδιά): Αξίζει να υπενθυμίσουμε ότι ο στόχος του έργου ήταν η διερεύνηση συμμετοχικών διαδικασιών σε πραγματικό χωροχρόνο, μέσα από διατομεακή συνεργασία, σε μία δύσκολη περιοχή της Αθήνας. Δεν τρέφαμε αυταπάτες ότι με κάποια συμμετοχικά εργαστήρια και μερικές δράσεις ενεργοποίησης θα μεταμορφωθεί η Πλατεία Βαρβακείου, άλλωστε δεν διαθέταμε απαραίτητους πόρους ούτε εκτελεστικές εξουσίες και γενικά προσπαθήσαμε να μην καλλιεργήσουμε ανέφικτες προσδοκίες στην τοπική κοινότητα. Περιμέναμε όμως εκ μέρους του Δήμου Αθηναίων έναν ρόλο πιο ενεργό και υπεύθυνο, ώστε οι αρχικές προτάσεις που συνδιαμορφώθηκαν "από τα κάτω" να ενταχθούν σε ένα ολοκληρωμένο σχέδιο ανάπλασης της Πλατείας Βαρβακείου, έστω και στη φάση των προδιαγραφών. Δεν μας είναι σαφές που ακριβώς "κόλλησε" το project. Μάλλον είναι ένας συνδυασμός κόπωσης και έλλειψης επιμονής από πλευράς μας, τεμαχισμού αρμοδιοτήτων για τη διαχείριση της πλατείας Βαρβακείου σε διαφορετικούς φορείς, έλλειψης πολιτικής βούλησης και κονδυλίων για μια

ολοκληρωμένη παρέμβαση από πλευράς Δήμου Αθηναίων (ο οποίος επέλεξε να επενδύσει στην Αγορά της Κυψέλης εκείνη την περίοδο). Ο αρχικός, ερευνητικός στόχος πάντως επετεύχθη, και τα εγχειρίδια που παρήχθησαν έχουν αποτελέσει βάση για νέα εγχειρήματα σε όλη την Ελλάδα.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Μπορεί άλλος φορέας εκτός από το κράτος να συστήσει κληρωτή ομάδα πολιτών;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (από Άρη Καλαντίδη): Μπορεί μια κληρωτή ομάδα πολιτών να συσταθεί κι από ιδιωτικούς ή κοινωφελείς φορείς. Εξαρτάται πάντα με ποιον στόχο συγκροτείται και τι αρμοδιότητες της δίνονται.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Επίσης για τη διάδραση νέων με δημοτικές αρχές προτείνω να δείτε το ντοκιμαντέρ "τα παιδιά δεν παίζουν" για μια ομάδα πιτσιρικάδων στην πάτρα που διεκδίκησαν κέρδισαν ελεύθερο δημόσιο χώρο που δεν υπήρχε, για το παιχνίδι τους.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ: Το τρέιλερ της ταινίας εδώ στο youtube <https://youtu.be/VAPPg1i1pYs>

ΕΡΩΤΗΣΗ: Θεσμικά η Επιτροπή Διαλόγου για τη Συνταγματική Αναθεώρηση έκανε μια ηλεκτρονική διαβούλευση, η οποία πραγματοποιήθηκε σε δύο φάσεις, αποτέλεσε βασικό στοιχείο της όλης διαδικασίας Διαλόγου για την Συνταγματική Αναθεώρηση. Η επιλογή της συγκεκριμένης διαδικασίας στόχευε στην κατά το δυνατόν καλύτερη αξιοποίηση των απόψεων των πολιτών. Για την υλοποίηση αυτού του στόχου, η Επιτροπή παρείχε τη δυνατότητα σε όσους και όσες συμμετέχουν στην διαδικασία να δουν το σχετικό ερωτηματολόγιο εδώ, ενώ παρέχει σημαντικές πληροφορίες αναφορικά με τη χρήση της πλατφόρμας ηλεκτρονικής

διαβούλευσης. Συγκεκριμένα, η πλατφόρμα διαβούλευσης υλοποιήθηκε από το Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (ΕΚΔΔΑ) και φιλοξενείται στις εγκαταστάσεις του κέντρου (www.ekdd.gr). Για την είσοδο στην πλατφόρμα διαβούλευσης οι πολίτες ανακατευθύνονται στην ιστοσελίδα της υπηρεσίας αυθεντικοποίησης που παρέχεται από το TAXIS NET.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (από Μαίρη Καρατζά): Η επισήμανση για την Επιτροπή Διαλόγου για τη Συνταγματική Αναθεώρηση είναι ιδιαίτερα χρήσιμη. Ωστόσο θα ωφελούσε περισσότερο όποιος γνωρίζει να μας κατατοπίσει λίγο περισσότερο για τη συγκεκριμένη θεσμική πρωτοβουλία και διαδικασία: Ήταν μία διαδικασία διαβούλευσης ή μία έρευνα κοινής γνώμης; Πώς ενημερώθηκαν οι ενδιαφερόμενοι για την δυνατότητα συμμετοχής τους σε μία τόσο πρωτόγνωρη και κρίσιμη διαδικασία που αφορά στο σύνταγμα της χώρας; Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, όπως ήταν αναμενόμενο, ανέδειξαν την κομματική αντιπαράθεση για την εν λόγω πρωτοβουλία και τις γηπεδικού τύπου τοποθετήσεις πολιτικών προσώπων. Γιατί μία τέτοια κυβερνητική πρωτοβουλία ενώ μπορούσε, σχεδόν ανέξοδα να εξασφαλίσει την ενημέρωση των πολιτών με ψύχραιμο, τεκμηριωμένο και καθολικό τρόπο, δεν το έκανε; Βασική επιδίωξη της επιτροπής ήταν να μεγιστοποιήσει ή να ελαχιστοποιήσει την συμμετοχή; Τι πόρους είχε στη διάθεση της; Τα αποτελέσματα της διαδικασίας διατέθηκαν ανοιχτά και προσβάσιμα όπως προβλέπεται; Τα συμπεράσματα της Επιτροπής παρουσιάστηκαν έστω με κάποια ποσοτική τεκμηρίωση η οποία να βασίζεται σε δεδομένα που συγκεντρώθηκαν; Πάντως η Βουλή δεν ανταποκρίθηκε σε αιτήματα φορέων να διαθέσει τα αποτελέσματα της “διαβούλευσης”.

Βασικές κατευθύνσεις για συνταγματικές αλλαγές που ανέδειξε η διαδικασία όπως «η εισαγωγή νέων θεσμών δημοψηφίσματος» παρουσιάστηκαν από την ίδια της επιτροπή ως «ανησυχητικές». Ποιος είναι ο ρόλος μιας τέτοιας επιτροπής;

ΕΡΩΤΗΣΗ: Καλησπέρα σε όλες/ους. Εκτός από την επίδραση του Covid-19 στις μεθόδους και στα εργαλεία, ποια είναι η εμπειρία σας για την επίδραση που μπορεί να έχει στη φύση της σχέσης των πολιτών με τη συμμετοχή για δράσεις σε γειτονιές και τοπικό επίπεδο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (από Βίβιαν Δούμπα): Προς το παρόν φαίνεται να υπάρχει μια σχετικά χαμηλή ανασφάλεια για συμμετοχή σε δράσεις γειτονιάς, λόγω των μέτρων κοινωνικής αποστασιοποίησης, από το ευρύ κοινό. Εφόσον, φυσικά, επικοινωνούνται ξεκάθαρα και λαμβάνονται όντως τα μέτρα υγειονομικής ασφάλειας που απαιτούνται. Παρ' όλα αυτά, ήδη κάποιες κοινωνικές ομάδες, όπως για παράδειγμα οι ηλικιωμένοι και το στενό περιβάλλον γύρω από αυτούς, παρουσιάζουν πιο έντονα σημάδια αποστασιοποίησης ή ακόμα και φόβου στη συμμετοχή. Είναι δύσκολο ακόμα να προβλέψουμε αν η ανασφάλεια που βιώνουμε για κοινωνική επαφή και συμμετοχή σε συλλογικές δράσεις γειτονιάς θα έχει κάποια μόνιμη επίδραση στη φύση της σχέσης των πολιτών. Σε αυτό το σημείο, λοιπόν, είναι που καλούμαστε να “σκεφτούμε έξω από το κουτί” για τις μεθόδους και τα εργαλεία συμμετοχικότητας και συμπερίληψης στις διαδικασίες. Μπορεί ίσως τα εργαλεία που έχουμε διαθέσιμα να μην ανταποκρίνονται 100% στις προσδοκίες μας για ενεργό συμμετοχή, αλλά από το να μην γίνεται τίποτα είναι καλύτερο, θεωρώ, να πραγματοποιούνται έστω και μικρές προσπάθειες ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και συμπερίληψης προκειμένου να διατηρεί η ομάδα στόχου την επαφή της με τον κοινό στόχο ή ακόμα και την υπόλοιπη κοινότητα. Ελπίζουμε ότι όταν ξεπεραστεί η τωρινή κατάσταση της κρίσης αντί να έχουμε κάνει βήματα προς τα πίσω, ίσως να έχουμε κάνει και βήματα προς τα μπρος με ακόμα πιο ανοιχτές, ευέλικτες και συμπεριληπτικές διαδικασίες και εργαλειοθήκες.

ΕΡΩΤΗΣΗ: Το έργο της οδού Πιπτάκη αν δεν κάνω λάθος, έχει σταματήσει. Γιατί αν και έγινε συμμετοχική διαδικασία δεν συνεχίστηκε από τους κατοίκους;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ (από Μαίρη Καρατζά): Η εγκατάσταση απαιτούσε υποστήριξη σε θέματα ασφάλειας αστικής ευθύνης και τεχνικής συντήρησης, η οποία δεν δόθηκε από τον Δήμο. Τα πρώτα χρόνια τις ανάγκες αυτές τις κάλυπτε η ομάδα συντονισμού. Παράλληλα από ένα σημείο και μετά μία ιδιωτική επιχείρηση με καταστήματα cafe στην οδό Πιπτάκη οικειοποιήθηκε πλήρως την εγκατάσταση επεκτείνοντας τις θεματικές/εποχικές παρεμβάσεις της (decor) στο δημόσιο χώρο. Το γεγονός αυτός κατέστησε πολύ δύσκολο έως αδύνατο να συνεχίσουν να εξασφαλίζονται οι τρόποι χρηματοδότησης για τις ανάγκες ασφάλισης και συντήρησης της εγκατάστασης (π.χ. χορηγίες σε είδος, συμμετοχική χρηματοδότηση κατοίκων κτλ).

ΧΡΗΣΙΜΟΙ ΣΥΝΔΕΣΜΟΙ

[Πολιτεία 2.0 Πλατφόρμα Πολιτικής Καινοτομίας](#)

[Τα στάδια της μεθοδολογίας “Σύνταγμα 2.0”](#)

[Ανοιχτό Εγχειρίδιο “Σύνταγμα 2.0”](#)

[Άλλα εγχειρήματα που ήρθαμε σε επαφή για ανταλλαγή τεχνογνωσίας](#)

[Διεθνής Συνάντηση για τη Συμμετοχή των Πολιτών στην Αθήνα](#)

[Το παράδειγμα της Ισλανδίας](#)

[Politeia 2.0 meets Lawrence Lessig](#)